

TRI MORA PRIČAJU NEISPRIČANE PRIČE ŠKOLJKARA I RIBARA

The three seas tell the untold
stories of shellfish farmers
and fishermen

OTARNOs



Europska unija

Izrada ovog zbornika sufinancirana je sredstvima Europske unije iz
Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo.

Sadržaj ovog zbornika isključiva je odgovornost Društva 20000 milja.





Općina Novigrad
Dalmacija



Operativni program
ZA POMORSTVO
I RIBARSTVO



LAGUR
TRI MORA

ZBORNİK

*Tri mora pričaju neispričane
priče školjkara i ribara*

COLLECTION

*The three seas tell the untold
stories of shellfish farmers*



Godina izdavanja/Year of publication: 2023.

Izdavač/Publisher: Društvo istraživača mora – 20000 milja/Marine Explorers Society – 20000 Leagues

Projekt/Project: Očuvanje Tradicije Akvakulture i Ribarstva Novigrada, Obrovca i Starigrada (OTARNOS)/Preservation of Aquaculture and Fishing Traditions in Novigrad, Obrovac and Starigrad

Nositelj projekta/Project coordinator: Društvo istraživača mora – 20000 milja Marine Explorers Society – 20000 Leagues

Partneri/Partners: Općina Novigrad, Srednja škola Obrovac/Municipality of Novigrad, Obrovac High School

Naklada/Edition: 350 primjeraka/350 copies

Dizajn/Design: ArtLab d.o.o.

Tisak/Press: Hobby I Adore d.o.o.



Europska unija

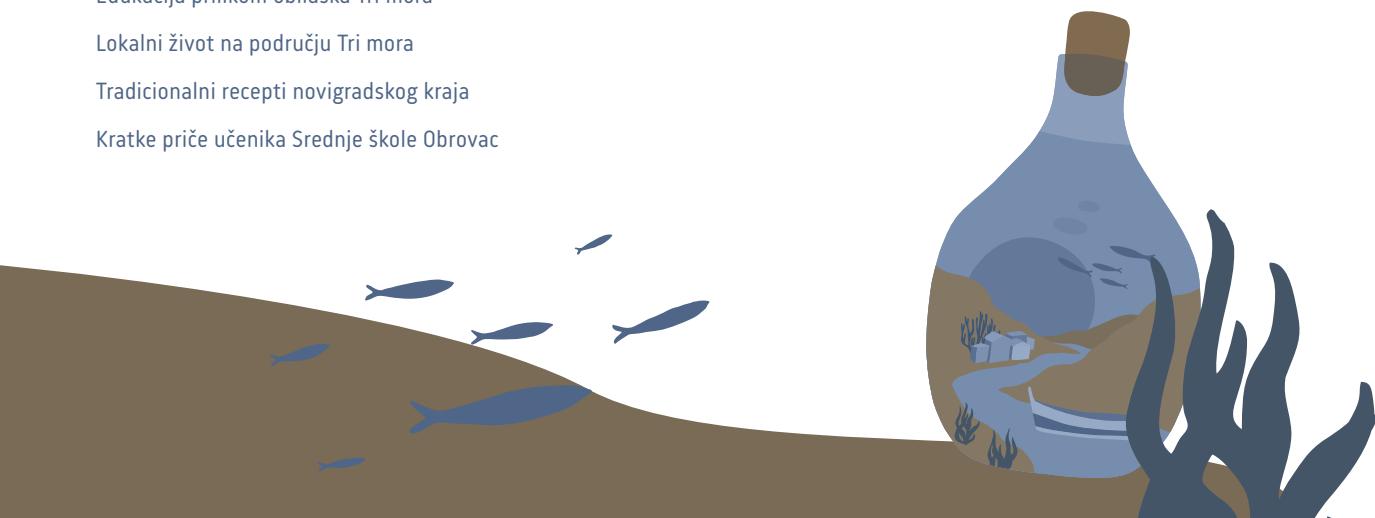
*Izrada ovog zbornika sufinancirana je sredstvima Europske unije iz
Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo.*

Sadržaj ovog zbornika isključiva je odgovornost Društva 20000 milja.



SADRŽAJ

Što su tri mora?	5
Podvelebitski kanal	6
Novigradsko more	7
Karinsko more	8
Školjkarstvo	9
Ribolov	10
Velebitski kanal	11
O projektu OTARNOS	12
Neke od važnijih aktivnosti projekta	13
Izrada i provedba edukativnog tripartitnog programa za učenike viših razreda OŠ Starigrad, OŠ Novigrad, OŠ Obrovac i SŠ Obrovac	14
Jačanje kapaciteta školjkara (Obrovac, 24.03.2021.)	19
Jačanje kapaciteta ribara (Novigrad, 10.06.2021.)	20
Izložba fotografija u Novigradu (6.08.2021.)	21
Izložba fotografija u Starigradu (15.08.2021.)	22
Izložba u Obrovcu (1.10.2021.)	23
Edukativna staza u Novigradu	24
Edukacija prilikom obilaska Tri mora	25
Lokalni život na području Tri mora	26
Tradicionalni recepti novigradskog kraja	27
Kratke priče učenika Srednje škole Obrovac	31



ŠTO SU TRI MORA?

To su Jadransko more (Podvelebitski kanal), Novigradsko more i Karinsko more, tri mora međusobno povezana uskim ždrilima. Novigradsko more povezano je s Jadranskim morem putem Novskog ždrila te s Karinskim morem putem Karinskog ždrila. Novsko ždrilo je kanjon, koji je oblikovala rijeka Zrmanja tijekom zadnjeg ledenog doba, kad je razina mora bila za stotinjak metara niža, a morska obala znatno dalje od sadašnje. Tri mora oduvijek su vezana uz ribolovne djelatnosti – naime, to su prirodno bogata staništa, koja odavno hrane ljude koji uz njih žive.



Starigrad (foto: Marko Katić)



Novsko ždrilo (foto: Sanja Stipić Dell'Orco)

WHAT ARE THE THREE SEAS?

These are the Adriatic Sea (Velebit Channel), the Novigrad Sea and the Karin Sea, three seas interconnected by narrow gorges. The Novigrad Sea is connected to the Adriatic Sea via the Novigrad Gorge and to the Karin Sea via the Karin Gorge. Novigrad Gorge is a canyon, which was shaped by the river Zrmanja during the last ice age, when the sea level was about a hundred meters lower, and the sea coast was much further than it is now. The three seas have always been linked to fishing activities - namely, they are naturally rich habitats, which have long fed the people who live next to them.



Tribanj, Kruščica, Općina Starigrad (foto: Marjana Marasović)



Satelitska snimka Tri mora (Google Maps)



Uzgajalište dagnji/Mussel farm (foto: Bruno Štuc)

PODVELEBITSKI KANAL

Duž obale izvire velik broj vrulja, a karakteristične su i snažne, hladne bure (SI vjetar), što uvelike otežava i ribolov i marikulturu na tom području. Vrulje i dobra cirkulacija mora pomažu u očuvanju izvrsne kvalitete školjkaša u Velebitском kanalu. Najviše se uzgajaju dagnje i kamenice.

THE VELEBIT CHANNEL

A large number of cold springs (vruljas) spring up along the coast, and strong, cold boras (NE wind) are also characteristic, which greatly complicates fishing and mariculture in the area. Vruljas and good water circulation help preserve the excellent quality of shellfish in the Velebit Channel. Mussels and oysters are mostly cultivated.



Kanjon Male Paklenice/Little Paklenica Canyon (foto: Sanja Stipić Dell'Orco)

Površina/Surface area: 420 km²
Najveća dubina/Max. depth: 106 m
Prosječni salinitet/Average salinity: 38‰
Dužina Velebitskog kanala/Length: 121 km
Prosječna širina Velebitskog kanala/Average width: 3,5 km



Pogled na Novigradsko more/A view of the Novigrad Sea (foto: Sanja Stipić Dell'Orco)

NOVIGRAD SEA

A large number of cold springs (vruljas) spring up along the coast, and strong, cold boras (NE wind) are also characteristic, which greatly complicates fishing and mariculture in the area. Vruljas and good water circulation help preserve the excellent quality of shellfish in the Velebit Channel. Mussels and oysters are mostly cultivated.



Kanjon Zrmanje/Zrmanja Canyon (foto: Sanja Stipić Dell'Orco)

Površina/Surface area: 28,65 km²
Najveća dubina/Max. Depth: 38 m
Prosječna dubina/Average depth: 23 m
Salinitet/Salinity: varira od 0 do 38‰
 /varies from 0 to 38‰

NOVIGRADSKO MORE

Novigradsko more je pod snažnim te vrlo bitnim utjecajem rijeke Zrmanje (dugačka 69 km). Fizička, kemijska i biološka i opća geografska svojstva Novigradskog mora su vezana uz utjecaj Zrmanje - salinitet Novigradskog mora je izrazito smanjen.

Novigradsko more je estuarij! Velika količina zooplanktona i sniženi salinitet pogoduju razvoju školjkaša, osobito dagnji. Najčešće uzgajane vrste: dagnje i kamenice, ali odnedavno i jakovljeve kapice.



Dagnja/Mussel (*Mytilus galloprovincialis*)



Jakovljeve kapice (*Pecten jacobaeus*) iz Novigradskog mora/Scallops from Novigrad Sea (foto: Branimir Baždarić)

Novigradsko more dio je NATURA 2000 mreže zaštićenih područja prema Direktivi o staništima i Direktivi o pticama.

Novigrad Sea is a part of NATURA 2000 protected areas network under the Habitat Directive and Bird Directive.



Karinsko more/Karin Sea (Google Maps)

KARIN SEA

It is connected to the Novigrad Sea by a narrow channel (Karin Gorge). The Karišnica River and the White River flow into the Karin Sea, which also makes the Karin Sea an estuary. Freshwater streams mix with the sea and create healing mud. Although it is a very shallow sea, in 2020 a fin whale (*Balaenoptera physalus*) came to it anyway, which after a few days successfully returned to deeper waters.



Rijeka Karišnica/Karišnica River
(foto: Biljana Agić)

KARINSKO MORE

Uskim kanalom (Karinskim ždrilom) povezano je s Novigradskim morem. U Karinsko more ulijeva ju se rijeka Karišnica i rijeka Bijela, što Karinsko more također čini estuarijem. Slatkovodni vodotoci miješaju se s morem i stvaraju ljekovito blato. Iako se radi o vrlo plitkom moru, 2020. godine svejedno je u njega došao veliki kit (*Balaenoptera physalus*), koji se nakon nekoliko dana uspješno vratio u dublje vode.



Rijeka Bijela/White River (foto: Biljana Agić)

ŠKOLJKARSTVO

U Velebitskom kanalu brojni školjkari drže svoja uzgajališta na čiju urednost i čistoću jako paze. I same plutače uredno su posložene u moru, a more oko plutača iznimno je čisto i prozirno. Dagnje su najčešći školjkaši koji se uzgajaju, ali osim njih, na uzgajalištima možemo naći i kamenice. Novigradsko more je poznato po kvalitetnim i velikim dagnjama. Najbolje meso dagnji je u srpnju i kolovozu. Novigradsko more predstavlja najkvalitetnije stanište za razvoj dagnji duž čitave istočne obale Jadranskog mora. Dagnje se najbrže razvijaju kod vrulja zbog velike cirkulacije vode. Izlovljavanje školjkaša se u prošlosti prvenstveno odnosilo na dagnje i kamenice. Već 1875. godine se spominje Novigradsko more kao mjesto izrazito bogato dagnjama. Izlov kamenica opisan je još 1606. godine, dok su se u 19. st. već izvozile u inozemstvo. Jakovljeve kapice nedavno su uspješno uzgojene na novigradskom području. Sve je poznatiji brend „Novigradska dagnja“, koji jamči sigurno uživanje u dagnjama Novigradskog mora.

SHELLFISHING

In the Velebit Channel, many shellfish farmers keep their farms, which they keep neat and clean. The buoys themselves are neatly arranged in the sea, and the sea around the buoys is extremely clean and transparent. Mussels are the most common shellfish cultivated, but besides them, we can also find farmed oysters. The Novigrad Sea is known for its high-quality and large mussels. The best mussel meat is in July and August. The Novigrad Sea represents the highest quality habitat for the development of mussels along the entire eastern coast of the Adriatic Sea. Mussels develop the fastest in vruljas due to the high water circulation. Shellfish fishing in the past was primarily about mussels and oysters. As early as 1875, the Novigrad Sea was mentioned as a place extremely rich in mussels. The harvesting of oysters was described as early as 1606, while they were already exported abroad in the 19th century. Jacob's scallops have recently been successfully grown in the Novigrad area. The brand "Novigradska dagnja", which guarantees the safe enjoyment of mussels from the Novigrad Sea, is becoming more and more famous.



Uzgajalište dagnji „Pidoća“ u Velebitskom kanalu/Mussel farm „Pidoća“ in the Velebit Channel (foto: Sanja Stipičić Dell'Orco)



Uzgajalište dagnji „Pidoća“ u Velebitskom kanalu/Mussel farm „Pidoća“ in the Velebit Channel (foto: Sanja Stipičić Dell'Orco)

Neki od proizvođača školjkaša u Velebitskom kanalu/ Some of the mussel producers in the Velebit Channel:

Cortina d.o.o.

Pidoća, obrt za uzgoj školjkaša

Braniteljsko Ribarska Zadruga Dagnja

Neki od proizvođača školjkaša u Novigradskom moru/ Some of the mussel producers in Novigrad Sea:

Škrapa, obrt za morsku akvakulturu

Pecten d.o.o.

Bivalvia Maris d.o.o.

Seasun, obrt za morsku akvakulturu

Porat, obrt za morsku akvakulturu

Lanterna, obrt za uzgoj školjki

Bonaca, obrt za uzgoj školjki

Ocean Foods d.o.o.



Površina/Surface area: 5,4 km²
Prosječna dubina/Average depth: 12 m

RIBOLOV

Ribarstvo je tradicionalna djelatnost na području cijele Dalmacije, pa tako i u Tri mora te predstavlja glavni izvor prihoda za veliki dio stanovništva. Gospodarski ribolov grana je ribarstva, koja je na ovom području oduvijek bila ponos lokalnog stanovništva. Ribari Tri mora moraju se suočavati s izrazito nepovoljnim vremenskim uvjetima, tj. izloženosti sjevernim vjetrovima, koji smanjuju broj ribolovnih i radnih dana. Restrikcije, koje uključuju odbacivanje tradicionalnih ribolovnih alata često guraju ribare u nezavidan položaj, sa stalnom neizvjesnošću što budućnost nosi. Neki ribari okrenuli su se spoju ribolova, turizma i gastronomije (npr. Nefali Fishing, obrt za ribarstvo iz Ražanca, Velebitski kanal), smanjujući pritisak na riblji fond, pritom baveći se onim što vole promovirajući te tradicionalne djelatnosti.



Nefali Fishing, obrt za ribarstvo je spoj ribolova, turizma i gastronomije/Nefali Fishing, fishing trade which is a combination of fishing, tourism and gastronomy (foto: Marko Kožul)

FISHING

Fishing is a traditional activity throughout Dalmatia, the Three Seas included, and is the main source of income for a large part of the population. Commercial fishing is a branch of fishing, which has always been the pride of the local population in this area. Fishermen of the Three Seas have to face extremely unfavorable weather conditions, i.e. exposure to northerly winds, which reduce the number of fishing and working days. The restrictions, which include discarding traditional fishing tools, often push fishermen into an unenviable position, with constant uncertainty about what the future holds. Some fishermen have turned to a combination of fishing, tourism and gastronomy (e.g. Nefali Fishing, fishing trade from Ražanac, Velebit Channel), reducing the pressure on the fish stock, while doing what they love by promoting these traditional activities.

VELEBITSKI KANAL

U Velebitskom kanalu od 1996. godine zabranjeno je kočarenje – povlačenje pridnene povlačne mreže, stoga je lov škampa, po kojem je ovo područje poznato, sveden na lov vršama. Osim vrša, postoji nekoliko brodova koji imaju mreže stajačice, s ciljanim vrstama poput gavuna.

NOVIGRADSKO I KARINSKO MORE

Novigradsko i Karinsko more su estuariji, a ušća rijeka rastilišta su i hranilišta nedoraslih riba, stoga je ta vrijedna staništa važno sačuvati. Plovila u Novigradskom i Karinskom moru su malih dimenzija – u skladu s veličinom tog malog, zatvorenog područja. Pretežno se koriste mreže potegače (za malu plavu ribu), a vrste koje danas dominiraju ulovom su gavun oliga (*Atherina boyeri*), srdela (*Sardina pilchardus*) i inčun (*Engraulis encrasicolus*). Novigradsko more nekad je bilo glavno lovište papaline, a danas je papalina prava rijetkost. Još se love cipli zlatari (*Chelon auratus*), cipli bataši (*Mugil cephalus*), cipli putnici (*Chelon labrosus*), podlanice (*Sparus aurata*), arbuni (*Pagellus erythrinus*) i mol (*Merluccius merluccius*). Ribolov ima trend smanjivanja zbog prelova u cijelom Jadranu. Nestalni ulovi, relativno visoki troškovi održavanja i rada, neizravan pristup tržištu ribe i mali broj ribolovnih dana zbog vremenskih uvjeta (zima, bura) doveli su do situacije da tek nekolicina opstaje u ribarstvu tog područja.



Ribarski motivi iz Novigrada (foto: Sanja Stipić Dell'Orco)



Škamp/Shrimp (*Nephrops norvegicus*)

THE VELEBIT CHANNEL

Since 1996, trawling has been prohibited in the Velebit Channel - the pulling of bottom trawling nets, therefore shrimp hunting, for which this area is known, has been reduced to trapfishing. Apart from the traps, there are a few boats that have gill nets, with target species such as smelts.

NOVIGRAD AND KARIN SEA

The Novigrad and Karin Sea are estuaries, and river mouths are breeding grounds and feeding grounds for juvenile fish, so it's important to preserve these valuable habitats. Vessels in the Novigrad and Karin Sea are small in size - in accordance with the size of that small, closed area. Trawl nets (for small bluefish) are predominantly used, and the species that dominate the catch today are big-scale sand smelts (*Atherina boyeri*), sardine (*Sardina pilchardus*) and anchovy (*Engraulis encrasicolus*). Novigrad Sea used to be the main sprat (*Sprattus sprattus*) hunting ground, but today the sprat is a real rarity. Golden mullet (*Chelon auratus*), white mullet (*Mugil cephalus*), traveling mullet (*Chelon labrosus*), the gilthead seabream (*Sparus aurata*), the common pandora (*Pagellus erythrinus*) and hake (*Merluccius merluccius*) are still caught. Fishing has a decreasing trend due to overfishing throughout the Adriatic. Erratic catches, relatively high maintenance and operation costs, indirect access to the fish market and a small number of fishing days due to weather conditions (winter, storms) have led to a situation where only a few survive in the area's fisheries.

O PROJEKTU OTARNOS

Projekt OTARNOS je prijavljen na FLAG natječaj za dodjelu potpore projektima u okviru Mjere 2.2. Potpora vrednovanju, zaštiti i promociji kulturne – maritimne baštine te tradicije ribarstva i akvakulture te sadrži prioritete i ciljeve Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. Ukupna vrijednost projekta iznosi 44.058,82 €, a sufinanciran je sredstvima Europske unije iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EFPR) u iznosu od 37.450,00 €, odnosno 85% bespovratnih sredstava, dok je 15% sufinancirano iz državnog proračuna RH u iznosu od 6.608,82 €. Projekt provodi Društvo istraživača mora – 20000 milja u javno – civilnom partnerstvu s Općinom Novigrad i Srednjom školom Obrovac. Cilj projekta je osigurati prepoznatljivost područja LAGUR-a Tri mora s naglaskom na područje Novigrada, Obrovca i Starigrada te njegovih lokalnih dionika (uzgajivača školjaka i ribara) među stanovnicima i posjetiteljima tog kraja.

ABOUT THE OTARNOS PROJECT

The OTARNOS project was submitted to the FLAG competition for the award of support to projects under Measure 2.2. Support for the evaluation, protection and promotion of cultural - maritime heritage and fishing and aquaculture traditions and contains the priorities and goals of the Operational Program for Maritime Affairs and Fisheries of the Republic of Croatia for the period 2014 - 2020. The total value of the project is 44.058,82 € and it is co-financed with funds from the European Union European Maritime and Fisheries Fund (EFPR) in the amount of 37.450,00 €, or 85% of the grant, while 15% was co-financed from the state budget of the Republic of Croatia in the amount of 6.608,82 €. The project is carried Marine Explorers Society – 20000 Leagues in a public-civil partnership with the Municipality of Novigrad and the Obrovac High School. The goal of the project is to ensure the recognition of the Three Seas FLAG area with an emphasis on the area of Novigrad, Obrovac and Starigrad and its local stakeholders (shellfish farmers and fishermen) among the residents and visitors of the area.

NEKE OD VAŽNIJIH AKTIVNOSTI PROJEKTA SU:

- Izrada i provedba edukativnog programa za učenike viših razreda OŠ Starigrad, OŠ Novigrad, OŠ Obrovac i SŠ Obrovac
- Jačanje kapaciteta lokalnih uzgajivača školjakaša kroz održavanje okruglog stola na temu problema i potencijalnih rješenja u uzgoju školjakaša na Jadranu
- Jačanje kapaciteta lokalnih ribara kroz održavanje okruglog stola na temu problema i potencijalnih rješenja za prelov u Jadranskom moru
- Izrada brošura o školjarstvu i ribolovu u Tri mora
- Noćna izložba fotografija tradicionalnih djelatnosti i podmorskih obilježja područja LAGUR-a Tri mora edukativnog karaktera na otvorenom u Novigradu, Starigradu i Obrovcu
- Kreiranje i postavljanje edukativne staze u Novigradu
- Edukacija o maritimnoj baštini područja za sudionike turističkih izleta brodom u području Tri mora

SOME OF THE MORE IMPORTANT ACTIVITIES OF THE PROJECT ARE:

- Development and implementation of an educational program for students of the upper classes of Starigrad Primary School, Novigrad Primary School, Obrovac Primary School and Obrovac High School
- Strengthening the capacity of local shellfish farmers through holding a round table on the topic of problems and potential solutions in shellfish farming in the Adriatic
- Strengthening the capacity of local fishermen through holding a round table on the topic of problems and potential solutions for overfishing in the Adriatic Sea
- Production of brochures about shellfishing and fishing in the Three Seas
- Outdoor night exhibition of photos of traditional activities and underwater features of the FLAG Three Seas area with an educational character in Novigrad, Starigrad and Obrovac
- Creation and installation of an educational track in Novigrad
- Education about the maritime heritage of the area for participants of tourist trips by boat in the Three Seas area and its local stakeholders (shellfish farmers and fishermen) among the residents and visitors of the area.



Izrada ovog zbornika sufinancirana je sredstvima Europske unije iz Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo.

Sadržaj ovog zbornika isključiva je odgovornost Društva 20000 milja.



IZRADA I PROVEDBA EDUKATIVNOG TRIPARTITNOG PROGRAMA ZA UČENIKE VIŠIH RAZREDA OŠ STARIGRAD, OŠ NOVIGRAD, OŠ OBROVAC I SŠ OBROVAC

U sklopu projekta odrađene su po tri radionice s osnovnoškolcima te dvije sa srednoškolcima. Osnovnoškolci su dvije radionice proveli u učionici, gdje su imali interaktivno predavanje o biologiji mora te važnosti hranidbene mreže u moru i održavanja mora čistim. Srednoškolci su u učionici imali jednu radionicu o osnovama biologije mora, hranidbenoj mreži, ali i tradicionalnim djelatnostima područja Tri mora – ribolovu i akvakulturi. Treća radionica za osnovnoškolce, odnosno druga za srednoškolce, uključivala je izlet na uzgajalište školjkaša u Novigradskom moru ili Velebitskom kanalu, gdje su učenicima iz prve ruke čuli kako je to baviti se uzgojem školjkaša. U Velebitskom kanalu smo posjetili uzgajalište „Pidoća“ iz Selina, a koje drži obitelj Šarlija, zatim uzgajalište Braniteljsko-ribarske zadruge „Dagnja“ iz Selina, čiji je voditelj Hrvoje Grdović. U Novigradskom moru smo brodom obišli nekoliko uzgajališta raznih tvrtki i obrta – Pecten d.o.o., „Seasun“, „Škrapa“ te Bivalvia Maris d.o.o. - najnovije i najveće uzgajalište dagnji u Jadranu. Radionice su učenicima poslužile kao prozor u svijet uzgoja školjkaša, po kojem je ovaj kraj poznat. Edukativni program je odobren od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja i Agencije za odgoj i obrazovanje!



DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF AN EDUCATIONAL TRIPARTITE PROGRAM FOR STUDENTS OF UPPER CLASSES OF STARIGRAD PRIMARY SCHOOL, NOVIGRAD PRIMARY SCHOOL, OBROVAC PRIMARY SCHOOL AND OBROVAC SECONDARY SCHOOL

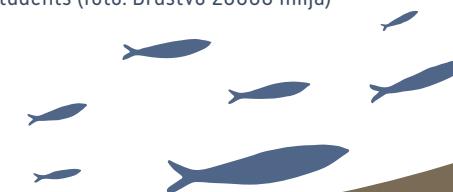
As part of the project, three workshops were held with elementary school students and two with high school students. Elementary school students spent two workshops in the classroom, where they had an interactive lecture on marine biology and the importance of the food web in the sea and keeping the sea clean. In the classroom, high school students had a workshop on the basics of marine biology, the food web, as well as the traditional activities of the Three Seas area - fishing and aquaculture. The third workshop for elementary school students, and the second one for high school students, included a trip to a shellfish farm in the Novigrad Sea or the Velebit Channel, where the students heard firsthand what it's like to cultivate shellfish. In the Velebit channel, we visited the breeding farm "Pidoća" from Selin, which is owned by the Šarlija family, then the breeding farm of the Defense and Fishing Cooperative "Dagnja" from Selin, whose manager is Hrvoje Grdović. In the Novigrad sea, we visited several farms of various companies and trades by boat - Pecten d.o.o., "Seasun", "Škrapa" and Bivalvia Maris d.o.o. - the newest and largest mussel farm in the Adriatic. The workshops served the students as a window into the world of shellfish farming, for which this region is famous. The educational program is approved by the Ministry of Science and Education and the Education Agency!



Učioničke radionice u Osnovnoj školi Obrovac (29.09. i 11.10.2021.) s učenicima 6. i 8. razreda/Classroom workshops at Obrovac Elementary School (September 29 and October 11, 2021) with 6th and 8th grade students (foto: Društvo 20000 milja)



Učioničke radionice u Osnovnoj školi Starigrad (21.09. i 12.10.2021.) s učenicima 6. razreda/Classroom workshops at Starigrad Elementary School (September 21 and October 12, 2021) with 6th grade students (foto: Društvo 20000 milja)





Učioničke radionice u Osnovnoj školi Novigrad (22.09. i 18.10.2021.) s učenicima od 5. do 8. razreda/Classroom workshops at Novigrad Elementary School (September 22 and October 18, 2021) with students from 5th to 8th grade (foto: Društvo 20000 milja)



Učionička radionica u Srednjoj školi Obrovac (29.09.2021.) s učenicima gimnazijskog i ekonomskog smjera/Classroom workshop at Obrovac High School (September 29, 2021) with gymnasium and economics students (foto: Društvo 20000 milja)



Terenska radionica s učenicima od 5. do 8. razreda Osnovne škole Novigrad (3.10.2022.) uz stručno vodstvo Branimira Baždarića (Pecten d.o.o., AGRRA)/Field workshop with students from the 5th to the 8th grade of Novigrad Elementary School (October 3, 2022) with the expert guidance of Branimir Baždarić (Pecten Ltd., AGRRA) (fotografije: Društvo 20000 milja)



Terenska radionica s učenicima 6. i 8. razreda Osnovne škole Obrovac (16.05.2022.) na uzgajalištu „Pidoća“ u Selinama, koje drži obitelj Šarlija/Field workshop with students of the 6th and 8th grades of the Obrovac Elementary School (May 16, 2022) at the breeding farm “Pidoća” in Seline, which is run by



Terenska radionica s učenicima 6. razreda Osnovne škole Starigrad (10.05.2022.) na uzgajalištu Braniteljsko-ribarske zadruge „Dagnja”/Field workshop with students of the 6th grade of Starigrad Elementary School (May 10, 2022) at the farm of the war veterans and fishing association „Dagnja” (foto: Društvo 20000 milja)



Terenska radionica s učenicima Srednje škole Obrovac gimnazijskog i ekonomskog smjera (28.04.2022.) na uzgajalištu „Pidoća” u Selinama, koje drži obitelj Šarlija/Field workshop with students of the Obrovac High School of Grammar and Economics (April 28, 2022) at the breeding farm “Pidoća” in Seline, which is run by the Šarlija family (foto: Društvo 20000 milja)



(Foto: Društvo 20000 milja)

JAČANJE KAPACITETA ŠKOLJKARA (OBROVAC, 24.03.2021.)

S uzgajivačima školjkaša je održana radionica jačanja kapaciteta, na kojoj se razgovaralo o izazovima akvakulture i mogućnostima diversifikacije unutar sektora ribarstva. Društvena prihvaćenost je identificirana kao jedan od najvećih izazova današnjice te je došla do izražaja važnost edukacije ljudi o nutritivnoj vrijednosti školjkaša, kao i o tome da je **uzgoj školjkaša jedan od ekološki najprihvatljivijih oblika akvakulture jer nema dodatnog unosa hranjiva, nego se oslanja na prirodni okoliš!** U sklopu aktivnosti izrađena je i edukativna brošura, koja je podijeljena uzgajivačima kao promo materijal te je postavljena u knjižnicama i turističkim uredima u Novigradu, Obrovcu i Starigradu. do situacije da tek nekolicina opstaje u ribarstvu tog područja.

STRENGTHENING THE CAPACITY OF SHELLFISH FARMERS (OBROVAC, MARCH 21ST, 2021)

A capacity building workshop was held with shellfish farmers, where they discussed the challenges of aquaculture and the possibilities of diversification within the fisheries sector. Social acceptance has been identified as one of today's biggest challenges, and the importance of educating people about the nutritional value of shellfish, as well as the fact that **shellfish farming is one of the most environmentally friendly forms of aquaculture because there is no additional intake of nutrients, but it relies on the natural environment!** As part of the activity, an educational brochure was created, which was distributed to farmers as promotional material and was placed in libraries and tourist offices in Novigrad, Obrovac and Starigrad.



JAČANJE KAPACITETA RIBARA (NOVIGRAD, 10.06.2021.)

Radionica jačanja kapaciteta održana je i s ribarima, a tema radionice su bili izazovi ribolova u današnje vrijeme, ali i mogućnosti diversifikacije unutar sektora ribarstva. Među prisutnima se ukazala potreba za udruživanjem ribara, koje će im olakšati prijavljivanje na natječaje, ali i zagovarati njihove potrebe, uz konzultacije stručnjaka. Na radionici se predstavio gospodin Joško Pedišić iz Primoštena, koji već godinama provodi turističko kočarenje te je upoznao ribare s područja Tri mora s prednostima takvog oblika ribarenja, između ostaloga – smanjen pritisak na riblji fond i brojne financijske prednosti. Na radionici je bio prisutan i gospodin Marko Kožul iz Ražanaca, vlasnik obrta Nefali Fishing, koji je uspješno spojio ribolov, turizam i gastronomiju. Ribari su se osvrnuli i na lošu demografsku sliku njihove sredine te su zabrinuti da djelatnost gospodarskog ribolova nakon njih više neće imati tko obavljati. U sklopu aktivnosti izrađena je i edukativna brošura, koja je podijeljena ribarima kao promo materijal te je postavljena u knjižnicama i turističkim uredima u Novigradu, Obrovcu i Starigradu..

(Foto: Društvo 20000 milja)



STRENGTHENING THE CAPACITY OF FISHERMEN (NOVIGRAD, JUNE, 10TH, 2021)

A capacity building workshop was also held with fishermen, and the topic of the workshop was the challenges of fishing today, but also the possibilities of diversification within the fishing sector. Among those present, there was a need for an association of fishermen, which will make it easier for them to apply for funding, but also advocate their needs, with expert consultation. At the workshop, Mr. Joško Pedišić from Primošten, who has been conducting tourist trawling for years, introduced himself and introduced fishermen from the Three Seas area to the advantages of this form of fishing, among other things - reduced pressure on the fish stock and numerous financial advantages. Mr. Marko Kožul from Ražanac, owner of Nefali Fishing, who successfully combined fishing, tourism and gastronomy, was also present at the workshop. The fishermen also referred to the poor demographic picture of their environment and are worried that there will be no one to carry out commercial fishing after them. As part of the activity, an educational brochure was created, which was distributed to fishermen as promotional material and was placed in libraries and tourist offices in Novigrad, Obrovac and Starigrad..



IZLOŽBA FOTOGRAFIJA U NOVIGRADU (6.08.2021.)

Noćna izložba fotografija s motivima Tri mora predstavljena je u Novigradu u glavnom parku. Posjetitelji izložbe educirani su o posebnostima ovog kraja kroz fotografije brojnih amaterskih fotografa. Atmosferi je uvelike doprinijelo drveće u parku osvijetljeno lampicama sa svake fotografije.



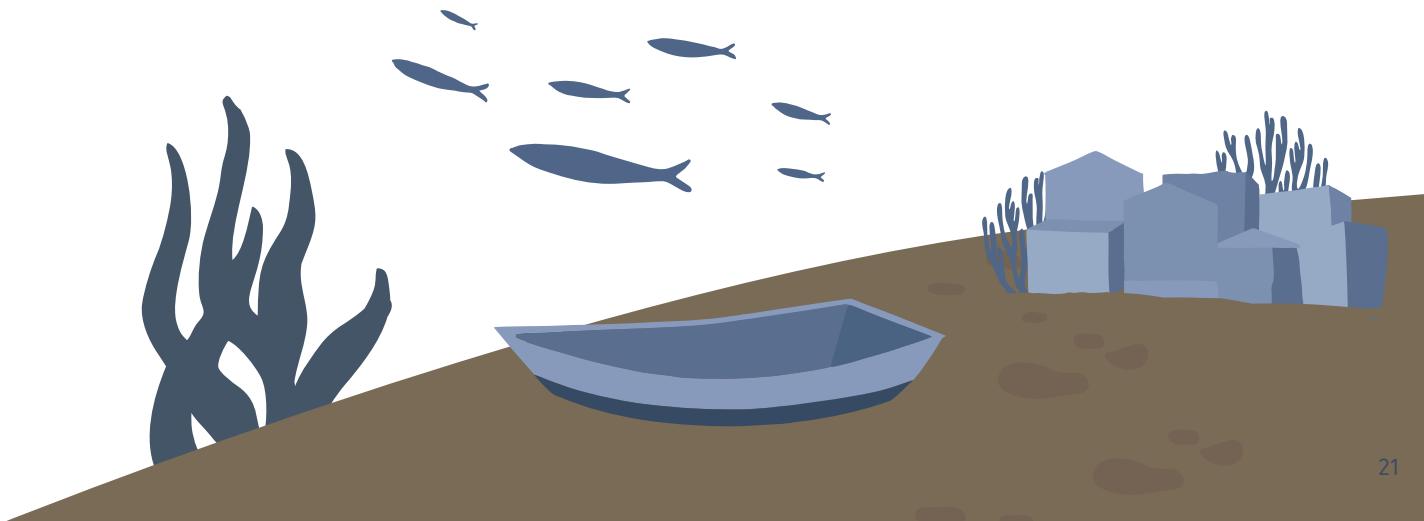
(Foto: Društvo 20000 milja)



(Foto: Društvo 20000 milja)

PHOTO EXHIBITION IN NOVIGRAD (AUGUST 6TH, 2021)

A night exhibition of photographs with motifs of the Three Seas was presented in Novigrad in the main park. Visitors to the exhibition were educated about the peculiarities of this region through the photographs of numerous amateur photographers. The atmosphere was greatly contributed by the trees in the park illuminated by the lights in each photo.



IZLOŽBA FOTOGRAFIJA U STARIGRADU (15.08.2021.)

U Starigradu je noćna izložba fotografija postavljena na dan Vele Gospe, stoga je cijela „Bikarija“ vrvila posjetiteljima. Svečana atmosfera je na kraju upotpunjena vatrometom u organizaciji Općine Starigrad i Turističke zajednice Općine Starigrad.



(Foto: Društvo 20000 milja)

PHOTO EXHIBITION IN STARIGRAD (AUGUST 15TH, 2021)

In Starigrad, a night photo exhibition was staged on the day of the Assumption of the Virgin Mary, so the whole “Bikarija” was crowded with visitors. The festive atmosphere was completed at the end with fireworks organized by the Municipality of Starigrad and the Tourist Board of the Municipality of Starigrad.



IZLOŽBA U OBROVCU (1.10.2021.)

Unutarnje, skriveno dvorište Srednje škole Obrovac poslužilo je kao jedna sasvim posebna kulisa za postavljanje noćne izložbe fotografija. Međutim, skrivenost dvorišta nije omela posjetitelja da pronađu taj „tajni vrt“ i obidu sve fotografije koje predstavljaju njihov kraj.



(Foto: Društvo 20000 milja)

PHOTO EXHIBITION (OCTOBER 1ST, 2021)

The inner, hidden courtyard of Obrovac High School served as a very special backdrop for setting up the night photo exhibition. However, the courtyard’s hiddenness did not prevent visitors from finding this “secret garden” and visiting all the photos that represent their local area.



EDUKATIVNA STAZA U NOVIGRADU

Edukativna staza u Novigradu je zamišljena kao put koji vodi ka Ribarskoj i maritimnoj zbirci Novigrada (kuća Dežderatovica). Sastoji se od osam ploča na kojima se nalaze najvažnije informacije o ribolovu i školjkarstvu Novigrada.

U trenutku pisanja ovog zbornika postavljanje edukativne staze još uvijek nije bilo dovršeno.



EDUCATIONAL PATH IN NOVIGRAD

The educational path in Novigrad was imagined as a path that leads to the Fishing and Maritime Collection of Novigrad (Dežderatovica House). It consists of eight panels that contain the most important information about fishing and shellfishing in Novigrad.

At the time of writing this booklet, the installation of the educational path had not yet been completed.



(Foto: Društvo 20000 milja)



EDUKACIJA PRILIKOM OBILASKA TRI MORA

Kako bolje približiti važnost očuvanja maritimne baštine posjetiteljima područja Tri mora, nego ih educirati „na mjestu zločina“? 11.09.2021. napravljen je obilazak Tri mora turističkim brodom „JUG“ iz Starigrada. Pritom su educirani izletnici na brodu, kao i posada samog broda. Veliko hvala kapetanu Toniju Žuniću i ostatku posade na provođenju turom Starigrad – Novigradsko more – Zrmanja – Obrovac – Novigrad – Starigrad, ugodnoj vožnji i finoj spizi!



EDUCATION DURING THE TOUR OF THE THREE SEAS

What better way to bring the importance of preserving maritime heritage to the visitors of the Three Seas area than to educate them “at the scene of the crime”? On September 11th, 2021 a tour of the Three Seas was made with the tourist boat “JUG” from Starigrad. In the process, excursionists on the ship, as well as the ship’s crew, were educated. Many thanks to Captain Toni Žunić and the rest of the crew for taking us on a tour Starigrad - Novigradsko more - Zrmanja - Obrovac - Novigrad - Starigrad, a pleasant ride and a nice meal!

LOKALNI ŽIVOT NA PODRUČJU TRI MORA

Za potrebe izrade ovog zbornika, osim samih aktivnosti projekta OTARNOS prikupljene su brojne zanimljive informacije o ovom području. Npr. gospodin Jadran Anzulović, voditelj i vlasnik novigradske zbirke pomorske i maritimne baštine, ustupio je tradicionalnu novigradsku kuharicu, kako bi podijelio slasne recepte svog kraja s čitateljima zbornika.

Gospođa Višnja Modrić, nastavnica Hrvatskog jezika u Srednjoj školi Obrovac, također i pjesnikinja, velikodušno je darovala svoje dvije pjesme posvećene rijeci Zrmanji i njezinom gradu Obrovcu.

I učenici Srednje škole Obrovac bili su inspirirani životom koji donosi boravak uz rijeku i more pa su razgovarali s lokalnim ribarima i školjkarima te napisali kratke priče o onome što ih se iz tih razgovora dojmilo. i posjetiteljima tog kraja.

LOCAL LIVING IN THE THREE SEAS AREA

In addition to the activities of the OTARNOS project, a lot of interesting information about this area was collected for the purposes of creating this collection. For example Mr. Jadran Anzulović, manager and owner of the Novigrad collection of maritime and maritime heritage, gave a traditional Novigrad cookbook to share delicious recipes from his region with the readers of the collection.

Mrs. Višnja Modrić, a teacher of the Croatian language at Obrovac Secondary School, also a poet, generously donated her two poems dedicated to the river Zrmanja and its town Obrovac.

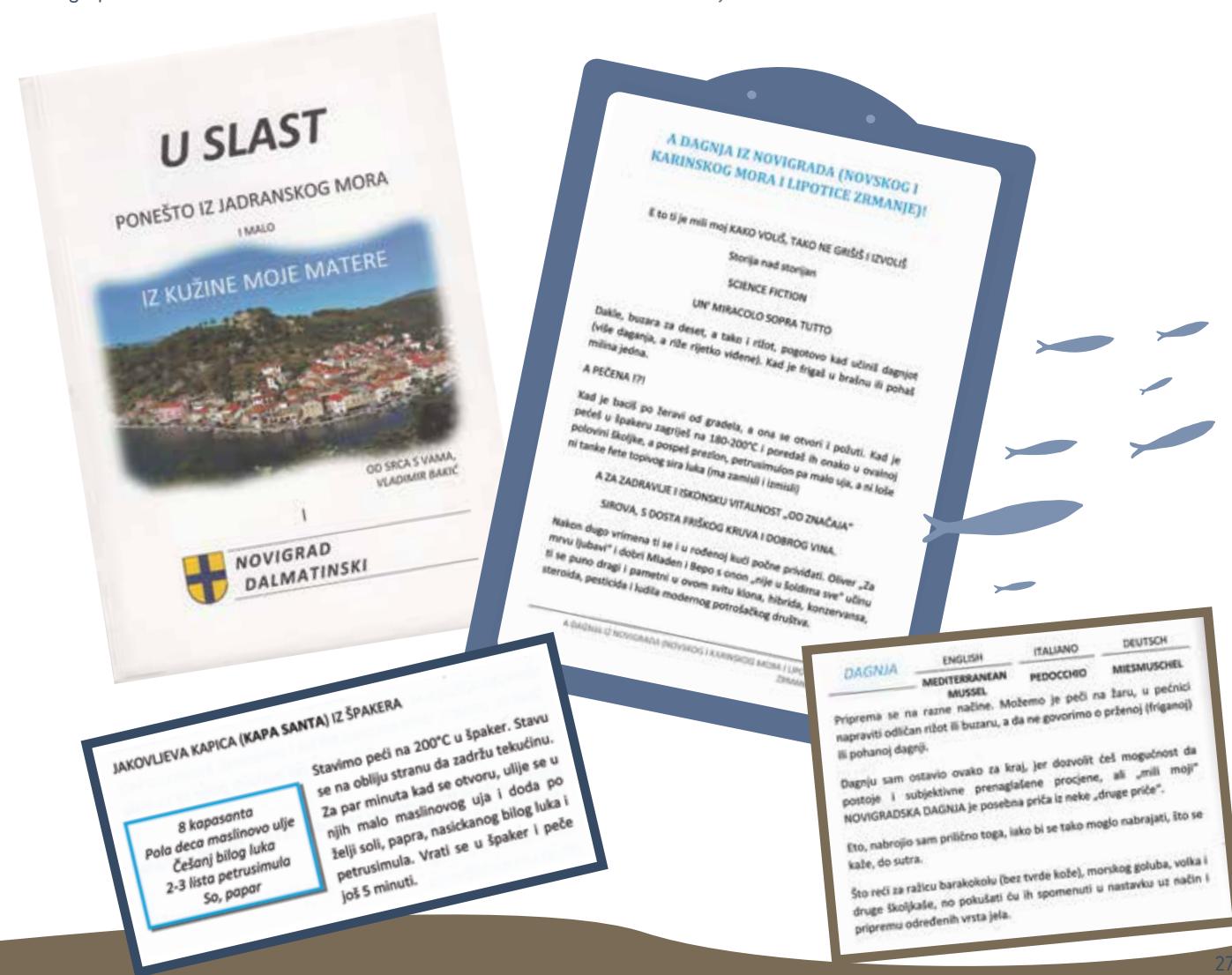
The students of the Obrovac High School were also inspired by the life that comes with living by the river and the sea, so they talked to local fishermen and shellfish farmers and wrote short stories about what impressed them most from those conversations.

TRADICIONALNI RECEPTI NOVIGRADSKOG KRAJA

Uvidom u tradicionalnu novigradsku kuharicu „U slast“, vidljivo je da se mnogo recepata odnosi na morske plodove, što pokazuje koliko su žitelji Novigrada vezani uz more. Kuharica je ustupljena uz ljubavnost gospodina Jadrana Anzulovića.

TRADITIONAL RECIPES FROM NOVIGRAD AREA

Looking at the traditional Novigrad cookbook „U slast“, it is evident that many recipes refer to seafood, which shows how close the inhabitants of Novigrad are to the sea. The cookbook was provided with the courtesy of Mr. Jadran Anzulović.



SALATA OD MUZGAVACA (MOŠUNA)

Mošune očistiti i oprati pa skuhati u malo zasoljenoj vodi. Za provjeru, da li su kuhani, valja ih pokušati prerezati BRIDOM VILICE ILI TUPOM STRANOM NOŽA. Kad su kuhani, izvade se i puste da se ohlade. Zatim se narežu na komadiće. Posebno narezati luk na listiće, pa zajedno sa kvalitetnim maslinovim uljem i kvasinom. Posole se i popapre te se komadićima muzgavca, stavi u prikladnu dublju posudu. Začini se sve dobro izmiješa. Salata od muzgavaca se služi ohlađena. Vinski ocat se može zamijeniti limunovim sokom. Ako mislite ostaviti salatu nego polovicu, a polovicu prije posluživanja. Istim principom se radi salata od sipa, liganja i hobotnica. Neka primjerci budu manji jer je meso mekše. Mnogi salati dodaju kuhani i začinjeni krumpir.

CRNI RIŽOTO OD SIPE

1 kg sipa
2 čaša riže
Riblji temeljac (juha)
1 veća glavica kapule
3 češnja češnjaka
½ struka peršuna
1 dcl maslinovo ulje

Sipe očistiti i izvaditi vrećicu sa crnilom, koju sačuvamo u posebnoj posudi. Danas crnilo možete zasebno kupiti, a i sami ga možete spremati za kasnije. U male čašice, što se dobiju uz crnu kavu (sa malo mlijeka) stavi se malo vode i u to se spremi crnilo i takvo pospremite u frizer. Sipu izrezati na manje komade. Na zagrijano maslinovo ulje stavi se pirjati

sitno isjeckanu kapulu i kad kapula ostakli dodamo sipu. Po potrebi se doda vode ili tekućina ne ishlapi, a zatim se doda vino. Po potrebi se doda vode ili bolje RIBLJEG TEMELJICA. Kuhati sve dok SIPA NE OMEKŠA. Dodaje se



sitno sjeckan češnjak i peršun te sol i papar. Na kraju se uspe riža. **POTREBNO STALNO MIJEŠATI DA NE ZAGORI i polijevati temeljcem.** Kad je riža gotova dodaje se crnilo i malo limunovog soka. Prije posluživanja pospe se usitnjenog peršuna. **VAŽNO JE DA RIŽOT BUDE SOČAN** jer riža brzo upija tekućinu te kad ostoji rižot postaje pregust.

SIPICE „U ŠPORKO“

1 kg male sipe
2 dcl bijelo vino
100 g brašna
Sol, papar

Sipice nije potrebno čistiti nego eventualno izvaditi kost. Uvaljamo ih u brašno i pržimo u miješanom ulju. Vatra ne smije biti prejaka, da bi sipe ostale mekane. Nakon cca 15 minuta izvadimo sipe na papirnati ubrus da se ocijede pa ih zasolimo. Kao prilog može blitva ili zelena

RIŽOT OD SIPE ILI LIGANJA

Za četiri osobe
1 kg sipa ili liganja (srednje ili veće)
2-3 glavice kapule
3-4 češnja češnjaka
Struk peršuna
Koncentrat rajčice
Miješana ulje (može i čisto maslinovo)
20 dkg riže
Sol, papar

Očistimo mekušce i izrežemo na srednje velike komade. Usitnimo kapulu i polovicu peršuna. Sve se dinsta na malo ulja dok malo ne požuti, a zatim dodajemo sipu, odnosno lignju i dinstamo 5-6 minuta. Posolimo i popaprimo po želji. Mekušci Doda se pasirana friška rajčica ili koncentrat. Ako je neophodno dodamo malo vode. Pusti se da kuha 15-20 minuta uz povremeno miješanje. Zatim se doda ostatak peršuna. Rižu operemo, a možemo kuhati zajedno sa mekušcima uz dolijevanje vrele vode i stalno

BRUDET OD UGORA „NA RIBARSKI“

1,5 kg ugor
3 češnja češnjaka
½ struka peršuna
2-3 svježe oguljene rajčice
1 kg krumpira
1 rak grmalj (ako može)
2 dcl maslinovo ulje
2 dcl bijelo vino
sol, papar po želji

Na dno lonca uliti maslinovo ulje i složiti red krumpira na ploške. Posuti listićima kapule i sjeckanim češnjakom i peršunom. Poviše složimo red ugora i pospemo sjeckanim češnjakom te dodamo usitnjenu rajčicu, listiće krumpira pa ponavljamo postupak do vrha lonca **TIME DA NA VRHU MORA BITI KRUMPIR.** U lonac ulijemo vino i vodu, a umjesto vode je bolje uliti riblju juhu, dok ne pokrijemo krumpir. Dodamo raka grmolja i posolimo. **NAGLO** zakuhamo pa smanjimo vatru i kuhamo na laganoj vatri jedan do jedan i pol sat. Ne smije se miješati već samo **PROTRESATI** loncem. Na kraju pospemo svježe sjeckanim peršunom.

BRUDET OD BAKALARA

Bakalar se namoči dan dva prije kuhanja. Zatim se ostruže i isječe na manje komade, a draže se izvade. U širi, plići lonac stavi se ulje (na ½ kg bakalara otprilike 1/4 litre ulja). Poprži se jedna veća lisnata izrezana kapula i doda bakalar. Kad se malo isprži sa svih strana, makne se sa vatre i reda se lisnato izrezan krumpir pa bakalar, dok se ne izreda sve. Nalije se vode toliko da sve pokrije, doda žlica rastopljenog koncentrata od rajčice i pusti da **PAR PUTA NAGLO PROKLUJUČA.** Zatim se na laganoj vatri kuha 1,5-2 sata. Bakalar dobiva osobit okus ako mu se doda žlica meda (oduzima mu slanost i jačinu), a čini ga **MEKANIJIM.** Kod kuhanja ne smije se miješati žlicom. Pustiti nakon kuhanja da buDET odleži pola sata pa je još bolji.

RIŽOTO OD ŠKANAPA

Koristu se repiči od mali ili srednje veliki škanapa.

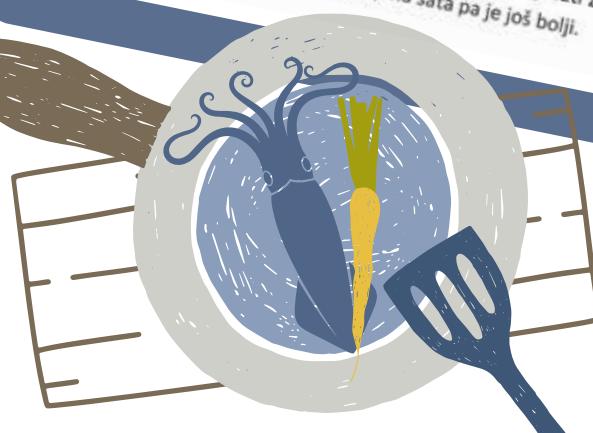
Za četvero
1,5 kg škanapa
2-3 glavice kapule
Vežica petrusimula
Kunšerva pomidora
Mišano ili čisto
Maslinovo ulje
Sol, bili luk

Priprema: Repiče škanapa stavimo u ledenu vodu bez začina. Kad voda zakuva, kuvamo još 3-4 minuta. Škampe ocidimo. Prstimano odvojimo meso od ljuske (malo žrtve da bi posil bilo slađe). Na malo uja šufigamo sitno risanu kapulu, bili luk i petrusimul. Kad zažuti na to idu repiči škanapa i dva tri minuta šufigamo. Dodamo malo vode i kunšervu. Kuva se još 10-15 minuta jer su škampji već prokuvani. Zatim dodamo rižu

koje moremo i posebno kuvati pa pomišati ili kuvati skupa sa škampin na lagano uz dolijevanje vode i stalno mišanje još desetak minuta. Makne se sa vatre i pušte da malo odstoji prije nego će se poslužiti.

ŠPAGETI SA ŠKAMPIMAN

Ko što se spremu škampji za rižot napravimo isto, ali bez riži. Toč od škampji prelijemo priko kuvani špageta i pospemo parmezanom. Viruj ka bog! Kad zalivaš grio dobro zali (samo ne vodon).



Zelena ljepotica Zrmanja izvlači ono najbolje i najkreativnije iz ljudi pa je tako inspirirala nastavnicu hrvatskog jezika i pjesnikinju Višnju Modrić iz Obrovca na sastavljanje ovih stihova.

*rijeka me zove
u zeleni zagrljaj
tješi me i raduje
očiju njenih sjaj
uvijek nove priče
iz zelenih joj usta teku
a noć joj sprema
od zelenih snova satkanu
postelju meku
u moju je pjesmu
raskošno zelena ušla
da me mami
i glad moju
za čarolijom njenom
bogato nahrani*

- Višnja Modrić

The green beauty of Zrmanja brings out the best and most creative in people, which is how she inspired Croatian language teacher and poet Višnja Modrić from Obrovac to compose these verses.

*the river is calling me
into a green embrace
it comforts and makes me happy
the shine of her eyes
always new stories
her green mouth flows
and the night is preparing for her
woven from green dreams
a soft bed
in my song
she entered gorgeous green to
tempt me
and my hunger
for her magic
to feed richly*

- Višnja Modrić



Uz rijeku Zrmanju (foto: Sanja Stipić Dell'Orco)



Pogled na Zrmanju s Pariževačke glavice (foto: Biljana Agić)

*mom gradu možete uzeti sve
samo ne njegovu rijeku
i njezinu dušu
postojanu
zelenu
i meku*

-Višnja Modrić

*you can take everything from
my town
just not its river
and its soul
constant
green
and soft*

- Višnja Modrić

KRATKE PRIČE UČENIKA SREDNJE ŠKOLE OBROVAC

RIBARSKA PRIČA I

Kad sam bila mala obožavala sam sjediti i slušati priče Barbe, sije-dog, malo punijeg starca koji uvijek nosi mornarsku majicu, majicu s plavo-bijelim prugama. Uvijek sam ga uspoređivala sa likom koji prodaje ribu Evu na ekranu, izgledaju isto. Pričao mi je puno priča, no jedna mi se uvijek isticala, uvijek mi je bila posebna. Kao mornar, Barba je proputovao cijeli svijet možemo reći, jednom je išao brodom na obično ribarenje, uzeo je svoj štap, par glista i korice kruha. Planirao je kaže provesti cijeli dan na moru, uhvatiti par riba i donijeti ih za večeru. I tako je on uzeo svoju brodicu i izišao na sred mora, tamo gdje je na horizontu bilo samo vječno plavetnilo. Bavio se on svojim poslom, pecao, čekao ribu, a u međuvremenu je hvatao malo Sunca i svježeg, kako on kaže, friškog zraka. Odjednom je vidio nešto neobično u daljini, nešto svjetlucavo, sjajno. Znatiželjan, naravno da je otišao pogledati što je to. Rekao mi je da je to bila boca, boca s porukom. U njegovih 70 godina života, proputovanih mora i otoka, kaže da je to bila prva takva boca na koju je naišao. U pismu je, pretpostavlja, par učenika napisalo poruku o svim uspomena iz mladosti i kako se drže toga, nadajući se da će boca jednoga dana doći nazad. Ova mi je priča prezanimljiva jer ne znamo ni danas gdje se nalaze ti ljudi, jesu li živi i jesu li ostali prijatelji nakon svih tih godina? Uglavnom, ta jedna sitnica je jedna od ljepših uspomena koje je Barba doživio, uključujući sve izlaske i zalaske sunca koje je dočekao nasred mora.

- Sara Vidović

SHORT STORIES OF OBROVAC HIGH SCHOOL STUDENTS

FISHERMAN'S STORY I

When I was little, I loved to sit and listen to the stories of Barba, a gray-haired, slightly plump old man who always wears a navy shirt, a shirt with blue and white stripes. I've always compared him to the character selling „Eva” fish on the screen, they look the same. He told me many stories, but one always stood out to me, it was always special to me. As a sailor, Barba has traveled the whole world, we can say, once he went on a boat for ordinary fishing, he took his rod, a couple of worms and a crust of bread. He said he planned to spend the whole day at sea, catch a few fish and bring them for dinner. So he took his boat and went out into the middle of the sea, where there was only eternal blue on the horizon. He was engaged in his work, fishing, waiting for fish, and in the meantime he was catching some sun and fresh air. Suddenly, he saw something unusual in the distance, something sparkling, shiny. Curious, of course he went to see what it was. He told me it was a bottle, a bottle with a message. In his 70 years of life, traveling the seas and islands, he says it was the first such bottle he came across. He assumes that a couple of students wrote a message about all the memories from their youth and how they hold on to it, hoping that one day the bottle will come back. This story is very interesting to me because even today we don't know where these people are, are they alive and are they still friends after all these years? Basically, that one little thing is one of the most beautiful memories that Barba experienced, including all the sunrises and sunsets that he met in the middle of the sea.

- Sara Vidović





(Foto: Sara Vidović)

RIBARSKA PRIČA II

Moj tata je oduvijek volio pecati u slobodno vrijeme. Kaže da ga to opušta, kada se želi riješiti stresa. Da bih se uvjerila kako je to njemu pecati, ja sam odlučila otići s njime. Njegovo omiljeno mjesto za pecanje je kod brane, na Zrmanji. Nisam znala kako to funkcionira, učio me kako staviti glistu na udicu, nikad se nisam toliko gadila u životu, ali se s vremenom naviknete na to. Ribe nije bilo uopće. Sjedili smo sa štapovima i čekali i čekali, ali ništa. Odjednom se moj štap zatrzao, učinilo mi se da nije to, ali stvarno, uhvatila sam ribu na udicu. Počela je vući toliko jako da je tata morao preuzeti štap i mi smo ju vukli i vukli... Taman kad se njena glava počela nazirati, vidjeli smo da je riba zapravo ribetina, bila je ogromna. Na našu nesreću, a njenu sreću, štap mi je puknuo na pola i riba je otplivala, a mi smo zapanjeni ostali stajati sa pola štapa. Malo je reći da nikad više nisam išla pecati.

- Nikolina

FISHERMAN'S STORY II

My dad always liked to fish in his spare time. He says it relaxes him when he wants to get rid of stress. To see for myself what it's like to fish, I decided to go with him. His favorite place for fishing is near the dam, on Zrmanja. I didn't know how it worked, he was teaching me how to put a worm on a hook, I've never been so disgusted in my life, but you get used to it over time. There was no fish at all. We sat with sticks and waited and waited, but nothing. Suddenly my rod jerked, it seemed to me that it wasn't a fish, but really, I caught a fish on the hook. She started pulling so hard that dad had to take over the stick and we pulled her and pulled her... Just as its head began to appear, we saw that the fish was actually huge. Unfortunately for us, and fortunately for her, my rod broke in half and the fish swam away, and we were left standing with half a rod, stunned. It's an understatement to say that I never went fishing again.

- Nikolina

ŽIVOT RIBARA

Kada prošetam svojim naseljem koje obiluje prekrasnim plavetnilom Jadranskog mora, koje se pod svjetlosti Sunca neumorno svjetluca, u daljini, na sred mora, uvijek mogu ugledati nekoliko nejasnih figura koje se mreškaju. Kad sam bila jako mala uvijek me zanimalo što je to tamo u daljini i što ondje radi, no tada mi je mama objasnila da su to stari ribari što čekaju svoju lovinu. Od tog dana imala sam izrazito veliku želju upoznati nekog ribara i pitati ga sva ta silna pitanja koja me neprestano kopkaju. Tad sam taj „posao“ smatrala izrazito dosadnim, jer ipak se sve svodi samo na čekanje koje može potrajati, a moja nestrpljivost to ipak ne bi podnijela. Moje mišljenje se iznenada promijenilo kada sam dobila priliku upoznati jednog starog i vrlo mudrog ribara Stipu. Naime, on mi je otvorio oči i uspio me čak i zainteresirati. Moja pitanja su se tog dana samo nizala jedna za drugim, a on je vrlo spretno odgovarao na njih. Neka od pitanja bila su: „Zašto ste se odlučili baviti time? Nije li vam dosadno svaki dan samo sjediti i čekati da riba zagriže udicu? Koliko se dugo bavite ribarstvom?“ Na sva ta moja nesprenna pitanja on se samo nasmijao i krenuo pričati svoju životnu priču.



(Foto: Sara Vidović)

Dakle, ispričao mi je kako se ribarstvom počeo baviti još od malih nogu jer ga je otac naučio toj vještini, koja mu se isprva i nije nešto svidjela, ali kasnije je prerasla u ogromnu ljubav i strast. Isto tako, rekao je da taj posao nije ni malo lak jer iziskuje puno strpljenja, ali u njegovim očima ribarenje je umjetnost i igra, a ono za njega predstavlja puno više od običnog posla. Ispričao mi je kako je imao dosta teških situacija u životu, a upravo ribarenje mu je uvijek pomagalo da se smiri i da o svemu dobro razmisli jer on na ribarenje gleda kao na terapiju koja liječi sve rane. Izrazito mi se svidjela izreka koju je izgovorio: „Dušo, pa nema te boli i tog problema koje more ne može izliječiti, a još kad u ranu zoru ugledaš izlazak Sunca... pa di ćeš bolje.“ Naš razgovor, nažalost, nije dugo potrajao jer je on imao nekih obaveza, ali i za ovo kratko vrijeme stari ribar naučio me je kako je bitno cijeniti male stvari, a isto tako me naučio i da na ribarstvo gledam nekim drugim očima, a ne samo kao dosadno čekanje.

- Josipa



LIFE OF A FISHERMAN

When I walk through my village, which abounds in the beautiful blue of the Adriatic Sea and shines tirelessly under the light of the Sun, in the distance, in the middle of the sea, I can always see a few vague figures rippling. When I was very young, I was always interested in what was there in the distance and what it was doing there, but then my mother explained to me that it was old fishermen waiting for their catch. From that day on, I had an extremely strong desire to meet a fisherman and ask him all those great questions that kept bothering me. At the time, I considered this "job" extremely boring, because after all, it all boils down to waiting, which can take a long time, and my impatience would not take it anyway. My opinion suddenly changed when I got a chance to meet an old and very wise fisherman Stipe. Namely, he opened my eyes and even managed to get me interested. My questions that day were just one after the other, and he answered them very skillfully. Some of the questions were: "Why did you decide to do it? Aren't you bored of just sitting and waiting for the fish to bite the hook every day? How long have you been fishing?" He just laughed at all my clumsy questions and began to tell his life story. So, he told me how he started fishing from a young age because his father taught him this skill, which at first he didn't like, but later grew into a huge love and passion. Likewise, he said that this job is not at all easy because it requires a lot of patience, but in his eyes, fishing is an art and a game, and for him it represents much more than a simple job. He told me how he had a lot of difficult situations in his life, and it was fishing that always helped him calm down and think about everything carefully, because he sees fishing as a therapy that heals all wounds. I really liked the saying he said: "Sweetheart, there is no such pain and a problem that the sea cannot heal, and when you see the sunrise in the early dawn... It can't be better." Unfortunately, our conversation did not last long because he had some obligations, but even in this short time, the old fisherman taught me how important it is to appreciate small things, and he also taught me to look at fishing with other eyes, not just as a boring wait.

- Josipa



Općina Novigrad
Dalmacija



Operativni program
ZA POMORSTVO
I RIBARSTVO



LAGUR
TRI MORA



